

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 16Co/26/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6721201483
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 02. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Alexander Mojš
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2023:6721201483.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Alexandra Mojša a sudcov JUDr. Ivica Hanuskovej a Mgr. Štefana Baláža, v spore žalobcu: U. D., nar. XX XX. XXXX, bytom T., F. XXX/X, zastúpený advokátom Mgr. Ivanom Bugrim, advokátska kancelária vo Zvolene, Námestie SNP 23, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky, so sídlom Bratislava, Pribinova 2, o zaplatenie 4.335,71 EUR, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 18C/14/2021 - 308 zo dňa 18. 02. 2022, takto

rozhodol:

I. Rozsudok okresného súdu p o t v r d z u j e

II. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 % a o výške trov rozhodne súd prvej inštancie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 4.335,71 EUR do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

2.1. Rozhodol tak o nároku, ktorý bol uplatnený žalobou podanou 09. 04. 2021 ako peňažná náhrada nemajetkovej ujmy za obdobie od marca 2018 do marca 2021, kedy žalobca, vykonávajúci štátnu službu na Hasičskej stanici v Detve, odpracoval v priemere pracovný čas v trvaní 53,32 hodín týždenne.

2.2. Nárok bol odôvodnený tým, že právna úprava pracovného času podľa zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom záchrannom zbore umožňuje služobnému úradu/zamestnávateľovi rozvrhnúť hasičovi služobný čas tak, že ten presiahne maximálnu hranicu stanovenú v článku 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES zo dňa 04. 11. 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, ktorý stanovuje povinnosť členským štátom ustanoviť maximálnu 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, vrátane nadčasov. Žalobca počas kalendárneho mesiaca vykonával služobnú pohotovosť, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby. Súčasne mu môže byť nariadená služobná pohotovosť mimo rozvrhnutého služobného času (§ 92 ods. 1, 2 zák. č. 315/2001 Z. z.). Obe pohotovosti sa však nezapočítajú do pracovného času a vo výplatnej páske je uvedený súhrnný počet hodín služobnej pohotovosti.

2.3. Nesprávna transpozícia uvedenej smernice Európskeho parlamentu a rady do právneho poriadku Slovenskej republiky je porušením práva Európskej únie. Za žalovaného koná ministerstvo vnútra, do pôsobnosti ktorého patrí Hasičský a záchranný zbor. Porušením maximálnej hranice týždenného pracovného času došlo k porušeniu práva žalobcu na ochranu zdravia v súvislosti s primeranou dobou odpočinku a práva na súkromie a rodinný život.

3.1. Žalobca má v zmysle judikatúry Súdneho dvora európskej únie právo na náhradu škody porušením únijného práva zo strany štátu, za splnenia troch podmienok: a) cieľom právnej normy, ktorá bola

žalovaným porušená, je priznať práva jednotlivcom a porušenie je dostatočne závažné, b) existencia škody, c) priama príčinná súvislosť medzi týmto porušením a škodou. Podmienky takejto náhrady nesmú byť menej výhodné ako obdobné prostriedky náhrady vo vnútroštátnej úprave, podmienky uplatnenie práva nesmú viesť k nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady. Žalobca tvrdil, že ním požadovaná peňažná náhrada spĺňa požiadavku primeranosti.

3.2. Pri vyčíslení výšky náhrady žalobca vychádzal z ustanovení o peňažnej náhrade za služobnú pohotovosť v § 122 ods.1, 2 zák. č. 315/2001 Z. z. Za služobnú pohotovosť je uhrádzaná peňažná náhrada vo výške 15 % príslušnej časti služobného platu. Pri nariadenej služobnej pohotovosti je peňažná náhrada vo výške 50 % príslušnej časti služobného platu. Za hodiny, ktoré žalobca odpracoval nad hranicu maximálneho limitu priemerného týždenného služobného platu žiadal ako primeranú náhradu rozdiel medzi peňažnou náhradou podľa § 122 ods. 1 a § 122 ods. 2 písm. a) zák. č. 315/2001 Z. z. Celkovú výšku nemajetkovej ujmy odpracovanej služobnej pohotovosti žalobca uplatnil ako súčin počtu odpracovaných hodín služobnej pohotovosti za príslušný kalendárny mesiac príslušného kalendárneho roku a sumy zodpovedajúcej 35 % (50% - 15% = 35 %) peňažnej náhrady z jeho hodinovej odmeny za príslušný kalendárny mesiac. V prípade odpracovanej služobnej pohotovosti v čase pracovného pokoja ako súčin odpracovaných hodín v čase pracovného pokoja a sumy zodpovedajúcej 20 % (50% - 30%=20%) peňažnej náhrady z jeho hodinovej odmeny za príslušný kalendárny mesiac. Náhrada predstavuje rozdiel medzi výškou náhrady pri nariadenej služobnej pohotovosti a výškou náhrady za určenú služobnú pohotovosť.

3.3. Nárok žalobcu vznikal postupne za každý kalendárny mesiac súčasne so splatnosťou mzdy k 10-dňu nasledujúceho mesiaca, takže nárok za mesiac marec 2018 bol splatný 10. 04. 2018 atď.

4. Na pojednávaní žalobca uviedol, že pracuje asi desať rokov ako hasič s miestom výkonu práce v Detve. Prácu vykonáva na 24 hodinové smeny po ktorých nasledujú dva dni voľna. Do práce nastupuje o 7,00 hod. Podľa harmonogramu preberajú techniku, účastní sa školenia, vykonáva individuálne štúdium, telesnú výchovu, večer hospodárske práce. Majú prestávky na stravu. Od 22.30 hod. do 05.30 hod. nasleduje služobná pohotovosť, ktorá je teraz od 22.00 hod do 06.00 hod. Počas služobnej pohotovosti nemajú bližšie špecifikované činnosti. Musí byť oblečený a prítomný na pracovisku, odkiaľ sa nesmú vzdialiť. V prípade nahlásenia výjazdu musí byť do 1 minúty v aute spolu s technikou. Dochádzku zapisujú do evidencie, pričom čas služobnej pohotovosti sa do pracovného času nezapočítava. Ak je v čase služobnej pohotovosti výjazd, tento čas zapisuje nadriadený a je započítaný do pracovného času. Dovolenky sa plánujú mesačne dopredu, žalobca môže čerpať podľa potreby, pri rešpektovaní určeného personálneho počtu zamestnancov na pracovisku. Preto ak by čerpal dovolenku niekto iný, žalobcovi čerpanie dovolenky nie je umožnené, alebo to riešia medzi sebou výmenou služby s kolegom z inej smeny. Po pracovnej smene má dva dni voľna, ale prvý deň musí dospávať únavu a nemôže sa zapojiť do voľnočasových aktivít a práce vo svojej domácnosti. Žalobca je ženatý, má dve deti vo veku 15 a 18 rokov, ktorým sa nemôže plnohodnotne venovať a potrebnú starostlivosť musel prenechať na manželku alebo starých rodičov.

5. Žalovaný v písomnom vyjadrení a na pojednávaní namietal, že vnútroštátna úprava neodporuje ustanoveniam posudzovanej smernice.

6. Okresný súd vychádzal z judikatúry Súdneho dvora EÚ, podľa ktorej opatrenia upravené Smernicou č. 2003/88/ES majú priamy účinok na žalovaný členský štát Európskej únie vtedy, ak imperatívne, jasné a presné ustanovenia smernice, priznávajúce právo jednotlivcom, do svojho vnútroštátneho právneho poriadku netransponoval, alebo tak urobil nesprávne. Priama účinnosť a následne vymožitelnosť smernice v konaní pred všeobecným súdom členského štátu vyžaduje splnenie nasledovných podmienok: a) jasný, presný a určitý záväzok uvedený v smernici, b) záväzok je nepodmienený, c) uplynula lehota na transpozíciu smernice do vnútroštátneho poriadku, d) nejde o záväzok, ktorý ukladá priamo povinnosť jednotlivcovi, naopak, právo jednotlivcovi priznáva. Zodpovednosť štátu je objektívna a absolútna a bez ohľadu na to, ktorý verejný orgán štátu sa porušenia práva Únie dopustil, resp. ktorý orgán by mal povinnosť náhrady podľa vnútroštátnych noriem.

7. Okresný súd uviedol, že služobný pomer a činnosť žalobcu patrí do pôsobnosti Smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2003/88/ES z 04. novembra 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času. Ďalej konštatoval veci, v ktorých Súdny dvor EÚ rozhodol, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES má priamy účinok, pretože priznáva jednotlivcom právo, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnym súdom. Uzavrel, že z dôvodu záväznosti smernice je daná objektívna zodpovednosť

žalovaného ako členského štátu Európskej únie za porušenie povinnosti vykonať príslušnú vnútroštátnu úpravu včas a správne, tým je daná aj pasívna legitímácia žalovaného. Za Slovenskú republiku koná Ministerstva vnútra, do pôsobnosti ktorého v zmysle zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii a činnosti vlády patrí Hasičský a záchranný zbor.

8.1. Smernica č. 2003/88/ES v čl. 2 upravuje definíciu pracovného času, ktorým je akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi. Ďalej upravuje čas odpočinku, ktorým je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom. Podľa čl. 6 Smernice 2003/88/ES, členské štáty prijímú opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, že v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov a) týždenný pracovný čas bude obmedzený zákonmi, inými právnymi predpismi alebo správными opatreniami alebo kolektívnymi zmluvami alebo dohodami medzi sociálnymi partnermi, b) priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín.

8.2. Podľa čl. 2 Smernice 2003/88/ES je pracovný čas akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti. Súdny dvor vo veci C-518/15, Ville de Nivelles uviedol, že členské štáty sa nemôžu, pokiaľ ide o určité kategórie hasičov prijatých do verejných hasičských služieb, odchýliť od súboru povinností vyplývajúcich z ustanovení smernice, vrátane výkladu pojmov pracovný čas a čas odpočinku. Súdny dvor vo veci C-303/98 a vo veci C-151/02 uviedol, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas. Od povinnosti ukladajúcej členským štátom povinnosť stanoviť 48-hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, ktorý zahŕňa nadčasy ako aj pracovnú pohotovosť, sa nemožno odchýliť ani pokiaľ ide o činnosť hasičov, hoci by k tomu došlo so súhlasom dotknutého pracovníka.

9.1. Smernica 2003/88/ES je uvedená v Zozname preberaných právne záväzných aktov Európskej únie, ktorý je prílohou č. 4 zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom záchrannom zbere od 01. 01. 2006. Podľa § 193 sa na služobný pomer príslušníkov použije primerane § 85 ods. 9 Zákonníka práce, ktorý znie: „Priemerný týždenný pracovný čas zamestnanca vrátane práce nadčas nesmie prekročiť 48 hodín“.

9.2. Z ustanovení zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbere nevyplýva, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času. Z výpovede žalobcu a žalovaného vyplýva, že čas služobnej pohotovosti, pokiaľ nedochádza k služobným výjazdom, sa do služobného času nezapočíta. Práve v tom spočíva rozpor s úpravou smernice a Zákonníka práce.

9.3. V posudzovanej veci sa nejedná o domácu pohotovosť, ale pohotovosť na pracovisku, ktorá je v § 96 ods. 2 Zákonníka práce upravená nasledovne: „Čas, počas ktorého sa zamestnanec zdržiava na pracovisku a je pripravený na výkon práce, ale prácu nevykonáva, je neaktívna časť pracovnej pohotovosti, ktorá sa považuje za pracovný čas“. Ustanovenie § 193 zák. č. 315/2001 Z. z. však primerané použitie odkazom na § 96 ods. 2 Zákonníka práce neuvádza. Podľa § 85 ods. 1 zák. č. 315/2001 Z. z. definuje služobný čas ako čas, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu. Služobnú pohotovosť zákon nezaraďuje do výkonu štátnej služby a z ustanovenia § 86 vyplýva, že pri nerovnomernej rozvrhnutom služobnom čase sa rozlišuje medzi dĺžkou vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcou určenou služobnou pohotovosťou v mieste vykonávania štátnej služby Z § 122 ods. 3 vyplýva, že ak počas služobnej pohotovosti dôjde k vykonaniu štátnej služby, až takáto situácia je považovaná za štátnu službu nadčas.

10. Okresný súd vyvodil záver, že vnútroštátna právna úprava v zákone č. 315/2001 Z. z. umožňuje zamestnávateľovi žalobcu nezapočítať neaktívnu časť služobnej pohotovosti do služobného času a rozvrhnúť žalobcovi, príslušníkovi hasičského záchranného zboru služobný pracovný čas tak, že ten presiahne maximálnu hranicu stanovenú v čl. 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES. Žalovaný doposiaľ neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby bol služobný čas príslušníka hasičského záchranného zboru definovaný v súlade s pojmom pracovný čas podľa čl. 2 Smernice č. 2003/88/ES a aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času stanovená v čl. 6 písm. b) Smernice č. 2003/88/ES.

11.1. Základ nároku žalobcu posudzoval okresný súd na základe splnenia nasledovných podmienok: 1./ že právna norma Európskej únie uvedená čl. 2 a čl. 6 Smernice č. 2003/88/ES priznáva žalobcovi právo a jej porušenie je dostatočne závažné, 2./ existencia škody na strane žalobcu, 3./ priama príčinná súvislosť medzi porušením a škodou spôsobenou žalobcovi.

11.2. Čl. 2 a čl. 6 Smernice č. 2003/88/ES priznáva žalobcovi právo na neprekročenie 48 hodinovej hranice pre priemerný týždenný pracovný čas, ktorý zahŕňa aj nadčasy, aj pracovnú pohotovosť a od tejto hranice sa nemožno odchyliť ani pokiaľ ide o činnosť hasičov.

11.3. Žalobca preukázal, že v žalovanom období marec 2018 - marec 2021 presiahol maximálny limit 48-hodín priemerného pracovného týždňa. Tento stav bol v príčinnej súvislosti nemajetkovou ujmu, ktorú žalobca utrpel. Nemajetková ujma žalobcovi vznikla tým, že prekročením limitu 48-hodinového priemerného pracovného týždňa boli trvalo, permanentne porušované práva žalobcu na najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času, na primeraný odpočinok po práci, ktorá je vzhľadom na povahu výkonu práce hasiča psychicky aj fyzicky náročná, na ochranu zdravia. Žalobcovi bolo skracované právo na odpočinok a realizáciu súkromného a rodinného života.

12.1. Okresný súd odmietol obranu žalovaného, že počas trvania služobnej pohotovosti, pokiaľ nie je nariadený služobný zásah, nemusí byť žalobca bdely a aktívny, má k dispozícii miesto na oddych a odpočinok. Naopak, za súčasť pracovného času sa považuje všetok čas, ktorý žalobca trávi v mieste výkonu práce k dispozícii svojmu zamestnávateľovi. Žalobca počas pohotovosti musí byť v budove hasičskej stanice, ustrojený a pripravený v stanovenom časovom limite vykonať výjazd. Týmto žalobca plní pokyny zamestnávateľa. Proti žalovanému sú vedené obdobné súdne konania, v ktorých používa rovnakú obranu. Súdu nie je známe žiadne iné súdne rozhodnutie, ktoré by konštatovalo správne prevzatie Smernice č. 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky, v ktorom je upravuje služobný pomer žalobcu v zákone 315/2001 Z. z..

12.2. Žalovaný ďalej namietal, že žalobca neprejavil primeranú snahu na odvrátenie škody a odstránenie škodlivých následkov s využitím dostupných prostriedkov. Žalobca mal upozorniť nadriadeného na porušovanie práv a vznikajúcu ujmu a mal žiadať, aby mu nebola určovaná služobná pohotovosť. Uvedenú argumentáciu okresný súd odmietol s poukazom na judikatúru Súdného dvora, v zmysle ktorej sa uplatní zásada efektivity, ktorá bráni uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ak by im to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to nebolo možné od nich rozumne vyžadovať. Slabšie postavenie žalobcu ako zamestnanca odradzuje od otvoreného uplatňovania práv voči zamestnávateľovi. Porušenie práva únie s priamym účinkom nemožno prenášať ani na dotknutého zamestnanca ani na zamestnávateľa, čo by malo za následok prenášanie povinnosti dbať o dodržiavanie právnych noriem z orgánov štátu na jednotlivca. Smernica č. 2003/88/ES nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požadovali zamestnávateľa o dodržiavanie minimálnych požiadaviek upravených ustanoveniami smernice.

12.3. Okresný súd odmietol tiež námietku premlčania s odôvodnením, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch sa premlčí v trojročnej premlčacej dobe, ktorá vzhľadom na žalované obdobie neuplynula.

13.1. Zodpovednosť žalovaného za porušenie komunitárneho práva, teda základ nároku, okresný súd posúdil podľa pravidiel, ktoré vyplývajú z judikatúry Súdného dvora. Naproti tomu spôsob a rozsah odškodnenia závisia od vnútroštátnej právnej úpravy, kde je právnym základom zodpovednosti štátu čl. 46 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého každý má právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím súdu, iného štátneho orgánu či orgánu verejnej moci alebo nesprávnym úradným postupom. Podmienky a podrobnosti sú ustanovené zákonom. S účinnosťou od 01. 07. 2004 je právna úprava zodpovednosti štátu upravená v zák. č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci, ktorá priznáva aj nemajetkovú ujmu. Žalobca uplatnil peňažný nárok na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorý je možné priznať za použitia analógie § 11, § 13 v spojení s § 853 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Primeraným zadostučinením je žalovaná peňažná náhrada.

13.2. Keďže žalovaný neprijal potrebnú vnútroštátnu úpravu, nie je namieste morálne zadostučinenie formou ospravedlnenia, konštatovaním porušenia práva, ani žaloba na ochranu osobnosti formou upustenia od neoprávneného zásahu alebo žaloba na odstránenie trvalých následkov.

14.1. Pri určení náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súd vychádza z posúdenia ujmy, ktorú mohol zásah do práva žalobcu vyvolať a nemožnosti presne zistiť skutočnú ujmu. Priznanie náhrady preto závisí na úvahe súdu, pričom musí byť zachovaný vzťah úmernosti medzi závažnosťou ujmy a výškou náhrady. Súd hodnotí jednotlivé okolnosti aj povahu konkrétneho prípadu.

14.2. Žalobca náhradu nemajetkovej ujmy vyčíslil podľa počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré reálne odsľúžil a ktoré mu neboli započítané do služobného času. Za primeranú náhradu považoval finančné odškodnenie, ktoré zodpovedalo odmene, ktorú mu zákon č. 315/2001 Z. z. priznáva pri nariadenej služobnej pohotovosti (t. j. mimo určenej služobnej pohotovosti.) . Okresný súd považoval uvedené

vyčíslenie náhrady vo väzbe na kritérium ceny práce za primerané charakteru a spôsobu, akým došlo k zásahu, ako aj k následkom v osobnom živote žalobcu.

15.1. Žalobca vykonal z podkladov svojho zamestnávateľa prepočet hodín služobnej pohotovosti, ktoré mu neboli zarátané do fondu pracovného času v žalovanom období v rozsahu 1.816,01 hodín. Do uvedeného času nezohľadnil dobu práceneschopnosti a dovolenky, ktoré samotná smernica považuje za neutrálne pre potreby výpočtu priemeru pracovného času. Za uvedené hodiny by žalobcovi patrila v prípade výkonu nariadenej pohotovosti podľa § 122 ods. 2 zák. č. 315/2001 Z. z. , t. j. vo výške 50 % hodinovej odmeny za príslušný mesiac kalendárneho roku a nie odmena podľa § 122 ods. 1 (15 %, resp. 30 % peňažnej náhrady z hodinovej odmeny za príslušný mesiac kalendárneho roku. Vyčíslený rozdiel zodpovedal žalovanej sume 4.335,71 EUR ako súčin počtu odpracovaných hodín služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 1 zák. č. 315/2001 Z. z. za príslušný kalendárny mesiac kalendárneho roku a sumy zodpovedajúcej 35 % a 20 % peňažnej náhrady za príslušný kalendárny mesiac kalendárneho roku, ktorá žalobcovi patrila v prípade služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 2 písm. a).

15.2. Za obdobie marec 2018 až december 2018 žalobca odpracoval 1.288,83 hodín, v tom fond pracovného času 1.744,50 hodín, služobná pohotovosť v zmysle § 92 ods. 1 v rozsahu 541,33 hodín a služobná pohotovosť v zmysle § 92 ods. 2 v rozsahu 3 hodín. Z toho nemajetková ujma vyčíslená v sume 1.117,41 EUR (odôvodnenie výpočtu náhrady bod 14.7.).

15.3. V období január 2019 až december 2019 žalobca odpracoval 2.802,11 hodín, z toho fond pracovného času 2.106 hodín, služobná pohotovosť v zmysle § 92 ods. 1 v rozsahu 684,11 hodín a služobná pohotovosť v zmysle § 92 ods. 2 v rozsahu 12 hodín. Z toho nemajetková ujma vyčíslená v sume 1.566,97 EUR (odôvodnenie výpočtu náhrady bod 14.8.).

15.4. V období január 2020 až december 2020 žalobca odpracoval 2.529,57 hodín, z toho fond pracovného času 2.106,50 hodín, služobná pohotovosť v zmysle § 92 ods. 1 v rozsahu 415,57 hodín a služobná pohotovosť v zmysle § 92 ods. 2 v rozsahu 7,50 hodín. Z toho nemajetková ujma vyčíslená v sume 1.136,53 EUR (odôvodnenie výpočtu náhrady bod 14.9.).

15.5. V období január 2021 až marec 2021 žalobca odpracoval 737,75 hodín, z toho fond pracovného času 517,50 hodín, služobná pohotovosť v zmysle § 92 ods. 1 v rozsahu 175 hodín a služobná pohotovosť v zmysle § 92 ods. 2 v rozsahu 45,25 hodín. Z toho nemajetková ujma vyčíslená v sume 514,80 EUR (odôvodnenie výpočtu náhrady bod 14.10.).

15.6. Okresný súd priznal žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v žalovanej sume ako celej uplatnenej výške. Z odôvodnenia vyplýva, že nemal výhrady k výpočtu náhrady a správnosti predložených údajov žalovaného obdobia a tieto nespochybnil ani žalovaný.

16.1 Na právne zdôvodnenie okresný súd uviedol čl. 1, čl. 2, čl. 6 Smernice č. 2003/88/ES zo dňa 04. 11. 2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času. Čl. 7 ods. 2, ods. 5 , čl. 36 ods. 1 písm. c), d), e), čl. 144 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 3 CSP, § 12 ods. 6, § 85 ods. 1, § 86 ods. 1, § 92 ods. 1, ods. 2, § 93 ods. 1, § 122 ods. 1, ods. 2 § 135e, § 193 zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom záchrannom zbore, § 85 ods. 9, § 96 ods. 2 zák. č. 311/2001 Z. z., Zákonníka práce.

16.2. Žalobcovi, ktorý bol v konaní úspešný priznal podľa § 255 ods. 1 CSP náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

17.1. Žalovaný vo včas podanom odvolaní zo dňa 04. 03. 2022 namietal, že pri posudzovaní individuálneho nároku žalobcu súd nemohol ako predbežnú otázku posúdiť, že obsah Smernice č. 2003/88/ES bol zákonom č. 315/2001 Z. z. prebraný nesprávne, pretože takéto právo nespadá do kompetencie žiadneho všeobecného súdu Slovenskej republiky, ktorý nemá zverenú právomoc na porovnanie súladu, resp. na právne záväzné vyslovenie nesúladu zákona č. 315/2011 Z. z. s uvedenou smernicou. Okresný súd sa nevysporiadal s prekážkou konať.

17.2. Okresný súd nesprávne právne posúdil postavenie Slovenskej republiky a Ministerstva vnútra a tým aj otázku pasívnej legitímácie žalovaného. Namietal, že žiadne ustanovenie zákona 315/2001 Z. z. nie je v rozpore so Smernicou 2003/88/ES. Záver o nesprávnom transponovaní smernice urobil okresný súd bez toho, aby porovnal zák. č. 315/2001 Z. z. v znení pred a po prebratí Smernice 2003/88/ES. Skutočnosť, že zákon výslovne neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov je považovaná za súčasť ich služobného času a neobsahuje ustanovenie o dĺžke týždenného pracovného času na 48 hodín, nie je dôvodom nesprávneho prebratia smernice, aj vzhľadom na priamy účinok smernice. Žalobca namietal nesprávne prebratie smernice, nie však jej aplikáciu v individuálnom prípade žalobcu. Porušenie smernice môže byť spôsobené až aplikáciou jednotlivých ustanovení smernice, ak si adresát účinkov smernice (zamestnávateľ) vyloží jej ustanovenia v rozpore s jej obsahom. Až nesprávna

aplikácia smernice môže založiť prípadný nárok na náhradu. Žalovaný považuje za rozhodujúce pre posúdenie veci, aby sa prebratie smernice a vnútroštátna aplikácia smernice rozlišovali, lebo aj nesprávne prebratá smernica môže byť u adresátov aplikovaná správne a naopak. Žalovaný nemôže nieť zodpovednosť za prípadnú nesprávnu aplikáciu smernice, lebo nie je zamestnávateľom žalobcu ani orgánom, ktorý by sa na aplikácii smernice podieľal. Miera zodpovednosti za prípadný vznik škody sa musí rozlišovať medzi Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra, resp. Hasičským a záchranným zborom ako samostatnými subjektami. Nie je prípustné, aby sa zodpovednosť žalovaného odvodzovala od individuálneho prístupu k pracovnoprávnym vzťahom. Žalovaný nemôže byť účastníkom sporu na ochranu osobnosti vzhľadom na to, že v právnom poriadku neexistuje osobitná úprava konania o nároku z porušenia práva európskej únie.

17.3. Žalovaný namietal, že rozsah pôsobnosti čl. 2 ods. 1 Smernice č. 2003/88/ES je treba vykladať v spojení s negatívnym vymedzením v čl. 2 ods. 2 Smernice č. 89/391/EHS a teda, že Smernica č. 2003/88/ES sa neuplatňuje na odvetvia činnosti, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom, štátna služba žalobcu ako príslušníka hasičského záchranného zboru vykazuje aj špecifickú štátnej služby príslušníkov policajného zboru a profesionálnych vojakov. Úlohy, ktoré plnia hasiči možno podľa súvisiacich právnych predpisov zaradiť pod pojem osobitné činnosti služieb civilnej ochrany v zmysle čl. 2 ods. 2 Smernice č. 89/391/EHS. Čl. 17 ods. 1 Smernice 2003/88/ES umožňuje členským štátom, aby sa odchyľili od uplatňovania článku 6 za predpokladu, že dodržia všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov neuplatňovania čl. 6 smernice je situácia, keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Rozhodnutie Súdneho dvora, na ktoré okresný súd prihladol, sa týka mestského hasiča, ktorého režim výkonu činností je odlišný od režimu fungovania hasičského záchranného zboru v Slovenskej republike.

17.4. V čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť, môže odpočívať a venovať sa inej činnosti, z vlastnej iniciatívy neuskutočňuje žiadny výkon práce, ktorá sa považuje za služobnú činnosť, len na pokyn zamestnávateľa. Napriek tomu zamestnávateľ vypláca žalobcovi dohodnutú odmenu aj za túto neaktívnu časť práce. Tou zamestnávateľ žalobcovi kompenzuje, že v prípade potreby je žalobca k dispozícii.

17.5. Záver, že služobná pohotovosť žalobcu, za ktorú je odmeňovaný, je pracovným časom a má sa rátať do pracovného fondu, samo osebe nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu. Žalobca nepreukázal a neodôvodnil výšku ujmy, ktorú nepreukázal iba tvrdením o ukrátení času s rodinou. Náhrada nemajetkovej ujmy musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme, pričom pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z predložených dôkazov. Žalobca nepreukázal zásah do súkromia, rodinného života či zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej miere, ktorá by odôvodňovala výšku priznania peňažnej sumy. Peňažnú náhradu možno priznať v zmysle § 13 Občianskeho zákonníka len ak bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby, jej vážnosť v spoločnosti.

17.6. Žaloba nerieši údajný protiprávny stav do budúcnosti. Žalobca sa nedomáha upustenia od neoprávneného zásahu, ale vytvára priestor na opätovné čiastkové žaloby. Ak by v dôsledku nesprávneho prebratia smernice skutočne existoval a pretrvával neoprávnený zásah do práv žalobcu, ten by sa v prvom rade domáhal upustenia od zásahu u svojho zamestnávateľa.

17.7. Ak by aj smernica bola uplatňovaná nesprávne, nemožno na strane žalobcu hovoriť o vzniku nemajetkovej ujmy, lebo nepreukázal jej závažnosť.

17.8. Žalovaný navrhol, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu zmenil tak, že žalobu zamietne a žalovanému prizná nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

18.1. Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu uviedol, že odvolacie námietky žalovaného sú nedôvodné a okresný súd sa s nimi vysporiadal. Námietka nedostatku právomoci súdu je nedôvodná vzhľadom na objektívnu zodpovednosť žalovaného za škodu, ktorá vznikla z porušenia práva únie nesprávnou transpozíciou smernice a aplikáciou vnútroštátneho právneho poriadku, odporujúcou právu únie. Žalovaný je zodpovedný za ponechanie legislatívy, ktorá je v rozpore s právom únie. Od všeobecných súdov členských štátov Európskej únie sa v judikatúre Súdneho dvora vyžaduje, aby správnosť preberania smerníc kontrolovali. Nie je iný orgán ako všeobecný súd v civilnom sporovom konaní, ktorý by bol oprávnený a povinný rozhodnúť spor a v rámci sporu prejudiciálne posúdiť súlad Smernice 2003/88/ES so zákonom č. 315/2001 Z. z..

18.2. S namietanou pasívnou legitimitáciou žalovaného sa okresný súd vysporiadal v bode 10.4 odôvodnenia rozhodnutia. Smernica 2003/88/ES sa vzťahuje na žalobcu ako hasiča a táto činnosť nespadá pod osobitné činnosti služieb civilnej ochrany.

18.3. V súvislosti s tým, že žalovaný namietal samotný nárok, žalobca uviedol, že ako hasič vykonáva určenú služobnú pohotovosť, ktorú žalovaný nepovažuje za pracovný čas, čo vyplýva z výkladu aj zákona 315/2001 Z. z., ktorý voči žalobcovi uplatňuje jeho zamestnávateľ.

19. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 CSP) prejednal odvolanie žalovaného viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania v zmysle § 379 a § 380 CSP a bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 a contr. CSP) rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP potvrdil, pretože rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorým žalobe vyhovel, je vecne správne.

20.1. Podľa čl. 288 ods. 3 Zmluvy o fungovaní Európskej únie je smernica záväzná pre každý členský štát, ktorému je určená, a to vzhľadom na výsledok, ktorý sa má dosiahnuť, pričom voľbu foriem a spôsobov transpozície ponecháva vnútroštátnym orgánom. Je nesporné, že právna úprava pracovného času je regulovaná unijnou normou, čl. 2 a čl. 6 Smernice č. 2003/88/ES, ktorá priznáva právo na neprekročenie 48 hodinovej hranice pre priemerný týždenný pracovný čas, ktorý zahŕňa aj nadčasy, aj pracovnú pohotovosť a od tejto hranice sa nemožno odchyliť ani pokiaľ ide o pracovné povinnosti žalobcu ako hasiča.

20.2. Vôľa unijného normotvorcu musí byť splnená vnútroštátnymi právnymi prostriedkami, obvykle zmenou právnej úpravy. Pre prípad, že zákonodarcia túto povinnosť nespĺni, vyvinula rozhodovacia prax Súdneho dvora teóriu priameho účinku smerníc. Ak by totiž bola smernica náležite transponovaná, nemožno sa domáhať priameho účinku, ale len prostredníctvom vnútroštátnej normy, do ktorej je úprava pracovného času transponovaná. Zásada priameho účinku smernice umožňuje žalobcovi, aby sa dovolal aplikácie nerešpektovanej smernice priamo pred orgánom verejnej moci, ktorým je súd, lebo v právnom poriadku nie je pri uplatnení náhrady škody a nemajetkovej ujmy iný orgán verejnej moci, ktorý by mal právomoc konať.

20.3. Ako uviedol okresný súd Súdny dvor EU priznal smerniciam priamu účinnosť za súčasného splnenia podmienok:

a) jasný, presný a určitý záväzok uvedený v smernici, b) záväzok je nepodmienený, c) uplynula lehota na transpozíciu smernice do vnútroštátneho poriadku, d) nejde o záväzok, ktorý ukladá priamo povinnosť jednotlivcovi, naopak, právo jednotlivcovi priznáva.

Splnenie uvedených podmienok mal okresný súd preukázané a tým aj zistenie pasívnej legitímácie žalovaného.

20.4. Zároveň okresný súd poukázal na zásadu efektivity, ktorá bráni uložiť žalobcovi povinnosť systematicky využívať iné vnútroštátne právne prostriedky, ak to od žalobcu nemožno rozumne vyžadovať, alebo ak by iné právne prostriedky spôsobili nadmerné ťažkosti pri uplatnení práva.

21.1. Smernica 2003/88/ES je uvedená v Zozname preberaných právne záväzných aktov Európskej únie, ktorý je prílohou č. 4 zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom záchrannom zbore od 01. 01. 2006. Podľa § 193 sa na služobný pomer príslušníkov použije primerane § 85 ods. 9 Zákonníka práce, ktorý znie: „Priemerný týždenný pracovný čas zamestnanca vrátane práce nadčas nesmie prekročiť 48 hodín“. Z ustanovení zák. č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore nevyplýva, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času. V posudzovanej veci sa jedná o pohotovosť na pracovisku, ktorá je v § 96 ods. 2 Zákonníka práce upravená nasledovne: „Čas, počas ktorého sa zamestnanec zdržiava na pracovisku a je pripravený na výkon práce, ale prácu nevykonáva, je neaktívna časť pracovnej pohotovosti, ktorá sa považuje za pracovný čas“. Ustanovenie § 193 zák. č. 315/2001 Z. z. však primerané použitie odkazom na § 96 ods. 2 Zákonníka práce neuvádza. Z § 122 ods. 3 vyplýva, že ak počas služobnej pohotovosti dôjde k vykonaniu štátnej služby, až takáto situácia je považovaná za štátnu službu nadčas.

21.2. Za uvedeného stavu, z dôvodu nesprávnej transpozície smernice do zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom záchrannom zbore, žalobca nemal možnosť požadovať od zamestnávateľa dodržiavanie požiadaviek upravených ustanoveniami smernice. Na služobný pomer žalobcu sa vzťahuje právna úprava zákona č. 315/2001 Z. z., preto porušenie právnej normy vyplývajúcej z unijného práva nezaťažuje služobný úrad žalobcu, ale žalovaného.

22.1. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

22.2. Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

22.3. Podľa § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

23.1. Nemajetkovou ujmou je zásah do prirodzených práv žalobcu, ktorými je právo na najvyššiu prípustnú dĺžku pracovného času, na ochranu zdravia, na primeraný odpočinok po práci, ktorá je vzhľadom na povahu práce hasiča psychicky aj fyzicky náročná, na realizáciu súkromného a rodinného života.

23.2. Okresný súd považoval za správne, účelné a primerané vyčíslenie peňažnej náhrady nemajetkovej ujmy podľa počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré žalobcovi neboli započítané do služobného času. Primerané finančné odškodnenie zodpovedalo odmene, ktorú žalobcovi priznáva zákon č. 315/2001 Z. z. pri nariadenej služobnej pohotovosti, t. j. mimo určenej služobnej pohotovosti. Vyčíslenie náhrady vo väzbe na cenu práce v danom mieste a čase je priliehavé vzhľadom na charakter ujmy a k následkom na osobe a v osobnom živote žalobcu.

24.1. Pokiaľ ide o námietky žalovaného uvedené v odvolaní, s týmito sa okresný súd v odôvodnení rozhodnutia vysporiadal. Miestnu príslušnosť na námietku žalovaného odôvodnil v bode 8. odôvodnenia podľa §19 písm. b) CSP miestom, ktoré zakladá nárok žalobcu a ktoré je súčasne miesto výkonu služobnej činnosti žalobcu, ktoré je v obvode konajúceho okresného súdu. Právomoc súdu konať o žalobe je daná priamym účinkom Smernice č. 2003/88/ES, ako záväzok štátu zabezpečiť úpravu 48 hodinového pracovného týždňa v podmienkach zákona č. 315/2001 Z. z., ktorým sa riadi služobný pomer žalobcu, príslušníka hasičského záchranného zboru.

24.2. Žalovaný považuje za rozhodujúce pre posúdenie veci, aby sa prebratie smernice a vnútroštátna aplikácia smernice rozlišovali, lebo aj nesprávne prebratá smernica môže byť u adresátov aplikovaná správne a naopak. Uvedené tvrdenie je mimo posudzovaný rámec predmetu konania, lebo v prípade správne prevzatej smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky by dotknutý zamestnanec žaloval zamestnávateľa z titulu porušenia vnútroštátnej úpravy pracovného času.

24.3. Neobstojí ani námietka, že pracovné zaradenie žalobcu možno zaradiť pod pojem osobitné činnosti služieb civilnej ochrany, čo v zmysle čl. 17 ods. 1 Smernice 2003/88/ES umožňuje členským štátom, aby sa odchyľili od uplatňovania čl. 6 za predpokladu, že dodržia všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov neuplatňovania čl. 6 je situácia, keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Uvádzaný osobitný charakter činností môže byť iba v mimoriadnych situáciách, definovaných na základe zákona vyhlásením krízového stavu, napr. v dôsledku vojny alebo prírodnej katastrofy a nie v podmienkach bežného života spoločnosti. Z podstaty mimoriadnej situácie vyplýva, že v tom čase ukladané povinnosti nemôžu mať charakter trvalého stavu.

25.1. Žalovaný tvrdil, že ak by v dôsledku nesprávneho prebratia smernice skutočne existoval a pretrvával neoprávnený zásah do práv žalobcu, ten by sa v prvom rade domáhal upustenia od zásahu u svojho zamestnávateľa.

25.2. Z predmetu konania a odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že žalobca má aktívnu legitímáciu na uplatnenie náhrady nemajetkovej ujmy, resp. dosiahnutia satisfakcie takou formou, ktorú považuje za efektívnu, teda vhodnú, možnú a účelnú. Námietka subsidiarity nároku voči žalovanému neobstojí, pretože žalobca nemôže dosiahnuť odstránenie príčiny protiprávneho zásahu, ktorou je nesprávna transpozícia právnej normy. Žalobca preukázal, že iná forma satisfakcie ani výkonom rozhodnutia by nebola úspešná.

25.3. Žalovaný v obrane namietal, že za protiprávny stav má byť zodpovedný zamestnávateľ, ale okresný súd v tej súvislosti poukázal na zraniteľnejšie a slabšie postavenie zamestnanca a na uplatnenie zásady efektivity, ktorá umožňuje žalobcovi domáčať sa práva voči žalovanému, ako pôvodcovi stavu, ktorý nie je v nesúlade so záväznými ustanoveniami smernice. Navyše zamestnávateľ žalobcu sa riadi existujúcou právnou úpravou zák. č. 315/2001 Z. z., za čo má niesť zodpovednosť výlučne žalovaný.

26. Odvolací súd považuje odvolacie dôvody a tvrdenia žalované za nedôvodné. Okresný súd sa so všetkými otázkami, podstatnými z hľadiska predmetu konania vysporiadal, vec správne skutkovo a právne posúdil a odôvodnil. Odvolací súd rozhodnutie z tých istých dôvodov potvrdil.

27. O nároku na náhradu trov konania súd rozhoduje v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí (§ 262 ods. 1 CSP). V odvolacom konaní bol úspešný žalobca, ktorému odvolací súd priznal podľa § 255 ods. 1 náhradu trov odvolacieho konania od žalovaného.

28. Rozhodnutie bolo prijaté v senáte pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 1 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 CSP nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b) (§ 422 ods. 1 CSP).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania (t.j. ktorému súdu je určené, kto ho robí, ktorej veci sa týka, čo sa ním sleduje a podpis) uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytykaná v dovolaní (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

Je povinnosťou dovolateľa v dovolaní vysvetliť, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP).

Dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom. Nedostatky dovolania vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP.